

Examenverslag van bedrijfseconomie vwo, eerste tijdvak (2025)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De maatschappelijke behoeften waarin een organisatie voorziet zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	2	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je de formule voor de 'resultaatmarge', de 'EBIT' en de 'omzet' uit de gegevens halen. Voor de conclusie van je antwoord kon je eerst de getallen vergelijken, en dan een conclusie geven, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
	3	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen en obligaties' is besproken dat wanneer je iets per aandeel moet berekenen, je altijd deelt door het aantal geplaatste aandelen. Het eerste punt kon je verdienen door het aantal geplaatste aandelen te berekenen met de formule uit de uitleg.
	1	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen en obligaties' is besproken dat het 'geplaatst aandelenkapitaal' toeneemt bij een 'emissie'. Bij deze vraag neemt het 'geplaatst aandelenkapitaal' juist af door de inkoop van aandelen, zoals staat beschreven in de tekst. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het resultaat per aandeel deels veranderde door de inkoop van aandelen, en deels door de hogere winst in 2022. Door de formule voor het resultaat per aandeel om te schrijven kon je het tweede punt op deze vraag verdienen.
	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De formule voor het 'beleggersrendement' kon je vinden op het formuleblad onder het kopje 'rentabiliteit'. In het onderdeel 'Begrippen' van de uitleg 'Aandelen en obligaties' is besproken dat de opbrengsten van een aandeel bestaan uit 'koerswinst' en 'dividend'. Deze worden in de formule van het 'beleggersrendement' gedeeld door het gemiddeld belegd vermogen. In de cursus heb je kunnen oefenen met de gevolgen voor aandeelhouders van een 'emissie' van aandelen, bijvoorbeeld bij opgave 66 uit de bundel. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het inkopen van aandelen de 'beurskoers' en het 'dividend' per aandeel laten stijgen.
2	5	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg en in de hand-out 'Rechtsvormen' is behandeld dat de rechtsvormen zonder 'rechtspersoonlijkheid' de 'eenmanszaak' en 'vennootschap onder firma' zijn. Ook is behandeld dat een 'vennootschap onder firma' meerdere eigenaren heeft. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.

6	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je beantwoorden door gegevens van de bezetting te vermenigvuldigen met de verschillende bedragen in de tabel met tarieven. Het kon bij deze vraag helpen om 'per week' te markeren in de gegevens en de uitwerkbijlage, zoals besproken in de examentip in de uitleg 'Stappenplan examensom'. Ook kon het helpen om de gegevens te markeren over de prijs, afzet en korting, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'. Ten slotte is besproken in de uitleg 'Financiële verslaggeving' dat opbrengsten altijd exclusief btw zijn, waardoor je de btw niet hoefde mee te nemen in deze vraag.
7	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De onderdelen van een ondernemingsplan zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
8	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De partijen op de hypotheekmarkt zoals een makelaar en notaris zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
9	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De aanschafwaarde per chalet kon je berekenen met behulp van de gegevens uit informatiebron 4. Het aantal chalets kon je vervolgens berekenen door middel van de nieuwe oppervlakte van de chalets na de herinrichting. Deze berekeningen ziet het Cito als algemene vaardigheden. Het kon hierbij helpen om de informatie die te maken had met het einddoel van de vraag te markeren in de bronnen, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'
10	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor het berekenen van deze vraag kon je gebruik maken van de gegevens uit de tekst om het aantal schoonmaakbeurten en het aantal uren te berekenen. Deze vaardigheden ziet het Cito als algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hierbij helpen om de gegevens uit je einddoel te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
11	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' wordt een tabel met de verschillen tussen werken in loondienst en als 'ZZP'er' besproken. Als bedrijfseconomische voordelen kon je uit deze tabel geen doorbetaling bij ziekte, flexibele inzetbaarheid of geen pensioenopbouw door werkgever benoemen.
12	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Afschrijving' van de uitleg 'Omzet en kosten' is de formule voor het berekenen van 'afschrijvingskosten' besproken. Door deze formule in te vullen voor de chalets en inventaris kon je de eerste twee punten verdienen. Voor het berekenen van de 'interestkosten' kon je gebruikmaken van je antwoord bij vraag 9 voor het totaalbedrag van de lening. De kosten kon je vervolgens berekenen met het stappenplan dat is besproken in het onderdeel 'Lineair' van de uitleg 'Lenen'. Het laatste punt kon je verdienen door de schoonmaakkosten te berekenen aan de hand van de gegevens in de tekst en je antwoord op vraag 10, en vervolgens alle kosten bij elkaar op te tellen. Het kon hierbij helpen om de gegevens uit je einddoel in de tekst en je eigen antwoorden te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.

	13	5	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De eerste twee punten op deze vraag kon je verdienen door je antwoorden bij vragen 9 en 10 te vergelijken met de voorwaarden en een conclusie op te schrijven. In de uitleg 'Stappenplan examensom' is besproken dat voor een conclusie je eerst de getallen vergelijkt, en dan een conclusie kan opschrijven. De omzet van de verhuur en de opbrengsten van de eindschoonmaak kon je berekenen door de gegevens in de tekst en je eigen antwoorden te markeren die te maken hebben met het einddoel, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'. Hierdoor kon je de volgende twee punten verdienen. Het laatste punt kon je verdienen door de bijdrage aan het resultaat te berekenen. In de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat het resultaat bestaat uit opbrengsten - kosten. Met deze kennis kon je met behulp van je berekende opbrengsten en de kosten van vraag 12 de bijdrage aan het resultaat berekenen.
3	14	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het begrip 'off-balance financiering' is niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	15	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Balansmutaties' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is de formule voor het berekenen van de 'eindvoorraad' besproken. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat je de inkopen kon berekenen door de formule van de 'eindvoorraad' om te schrijven. Om de 'inkoopwaarde van de omzet' in te vullen in de formule kon je gebruikmaken van de gegevens over de verkopen en het percentage in de tekst. Het kon hierbij helpen om de gegevens te markeren die te maken hebben met het einddoel van de vraag, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'
	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Debiteuren/crediteuren' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is een stappenplan besproken hoe je de uitgaven of ontvangsten kan berekenen als er sprake is van betalingen op rekening met een krediettermijn. In subvraag b van het voorbeeld is besproken hoe je de 'debiteuren' in de volgende periode kan berekenen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
4	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Financiële zelfraadzaamheid' is een stappenplan besproken voor het berekenen van schenk- of erfbelasting. Aan de hand van dit stappenplan kon je deze vraag beantwoorden.
	18	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Aandelen en obligaties' is besproken dat het risico van het beleggen in aandelen is dat de 'beurskoers' daalt en je daardoor een deel van je inleg verliest. Bij een spaarrekening behoud je het overgrote deel van de inleg gegarandeerd en bij het beleggingsfonds wordt dat risico van 'koersverlies' verspreid over 25 aandelen. In het onderdeel 'Opties' van de uitleg 'Conversie & opties' is besproken dat een 'call-optie' zijn waarde verliest als de 'beurskoers' onder de 'uitoefenprijs' zakt. Hierdoor is het totale bedrag investeren in 'call-opties' risicovoller dan het investeren in aandelen.
	19	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Enkele storting' van de uitleg 'Sparen' zijn de formules besproken voor het berekenen van de 'eindwaarde' of 'contante waarde' van één storting. Met deze formules kon je de 'eindwaarde' van het spaarsaldo op 31 december 2033 of de 'contante waarde' op 1 april 2025 berekenen om het eerste punt te verdienen. De 'eindwaarde' of 'contante waarde' van de maandelijkse opnames kon je berekenen met het stappenplan van het onderdeel 'Meerdere stortingen'. Door de somformule in te vullen aan de hand van dit stappenplan kon je twee punten verdienen. Het laatste punt kon je verdienen door een conclusie te geven. Hierbij kon je eerst de getallen met elkaar vergelijken en dan een conclusie geven, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.

5	20	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Doordat de overheid garant staat voor de leningen van Air France-KLM lopen banken minder risico dat ze hun uitgeleende geld niet meer terug kunnen krijgen. In het onderdeel 'Soorten kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken dat banken een lager interestpercentage vragen wanneer bedrijven beter in staat zijn om hun schulden af te betalen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	21	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Het resultaat van het derde kwartaal in 2021 en 2022 kon je berekenen door te berekenen hoe veel het resultaat is veranderd in de eerste drie kwartalen ten opzichte van de eerste twee kwartalen. Door vervolgens het verschil in deze twee resultaten van het derde kwartaal in 2021 en 2022 te berekenen kon je deze vraag beantwoorden. Deze vaardigheden ziet het Cito als algemene rekenvaardigheden.
	22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Kengetallen' staan de verschillende formules die je kon gebruiken voor het berekenen van de 'solvabiliteit'. Door één van deze formules in te vullen en de uitkomsten met elkaar te vergelijken, kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de 'solvabiliteit', bijvoorbeeld bij opgave 13 uit de bundel.
	23	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Soorten kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken dat je bij het beredeneren met kengetallen aangeeft wat er gebeurt met de teller, noemer en het kengetal zelf. In het onderdeel 'Balans' is besproken dat de 'obligatielening' onderdeel is van het 'vreemd vermogen' van een bedrijf, terwijl het 'aandelenkapitaal' onderdeel is van het 'eigen vermogen'. Ten slotte is in het onderdeel 'Converteerbare obligaties' van de uitleg 'Conversie & opties' besproken dat een 'converteerbare obligatie' kan worden omgezet in aandelen. Door te beredeneren wat er gebeurt met het kengetal voor en na de conversie, kon je deze vraag beantwoorden.
	24	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Begrippen' van de uitleg 'Aandelen en obligaties' wordt besproken je bij 'obligaties' altijd een vaste interest krijgt. In de bron kon je vinden dat dit een 'enkelvoudige interest' is. In het onderdeel 'Lineair' van de uitleg 'Lenen' is de formule voor 'enkelvoudige interest' besproken. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden.
	25	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag waren er twee antwoorden mogelijk. In het onderdeel 'Converteerbare obligaties' van de uitleg 'Conversie & opties' is besproken dat 'converteerbare obligaties' kunnen worden omgezet in aandelen. Wanneer de Nederlandse staat hier niet aan deelneemt, loopt de staat dus ook aandelen belang in het bedrijf mis. Dit was het eerste mogelijke antwoord om het eerste punt op deze vraag te verdienen. Voor het tweede mogelijke antwoord is in het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' besproken dat een 'emissie' van 'obligaties' zorgt voor inkomsten voor het bedrijf. Wanneer de Nederlandse staat geen 'converteerbare obligaties' koopt, heeft het bedrijf minder opbrengsten van de emissie.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Voor het eerste mogelijke antwoord was de extra denkstap die je hier kon zetten dat de Nederlandse staat door het lagere aandelenbelang minder zeggenschap heeft, wat een negatieve invloed kan hebben op de werkgelegenheid. Voor het tweede mogelijke antwoord was de extra denkstap die je kon zetten dat minder inkomsten door de 'emissie' van 'converteerbare obligaties' kan leiden tot minder werkgelegenheid door minder investeringen in het bedrijf.

	26	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de begrippenlijst bij de uitleg 'Conversie & opties' staan de voor- en nadelen van converteerbare obligaties. Een voordeel is dat er mogelijke koerswinst is bij het omwisselen naar aandelen. Echter, als je verwacht dat deze koerswinst niet hoog zal zijn, kan het voordeliger zijn om de converteerbare obligaties niet om te wisselen.
6	27	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De formule voor het verkoopresultaat is in het onderdeel 'Structuur resultaten' en de formule voor het 'bezettingsresultaat' is in het onderdeel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' besproken. Ook is in het onderdeel 'Budgetresultaat' besproken dat voor het berekenen van een verwacht resultaat je in de formules de woorden "werkelijk" door "verwacht" kan vervangen en dat het 'verwachte efficiencyresultaat' en het 'verwachte prijsresultaat' altijd nul zijn. Omdat deze resultaten nul zijn, kon je het verwachte resultaat berekenen met het 'verwachte verkoopresultaat' en 'verwachte bezettingsresultaat', zoals is besproken in het onderdeel 'Structuur resultaten'. Door de formules in te vullen en deze op te tellen zoals besproken in de structuurboom, kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van verwachte resultaten, bijvoorbeeld bij opgave 162 uit de bundel.
	28	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Tijdens de cursus heb je bij opgave 212 uit de bundel kunnen oefenen met de voor- en nadelen van social media als marketingvorm. Deze kennis kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden.
	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De formule voor het berekenen van de 'dekkingsbijdrage' is besproken in het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet & kosten'. Door deze formule in te vullen kon je het eerste punt verdienen. In dezelfde uitleg is besproken dat de 'dekkingsbijdrage' een bedrag is om de 'constante kosten' te dekken. Hierdoor heeft het product met de hoogste 'dekkingsbijdrage' de voorkeur.
	30	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten (4P's)' van de uitleg 'Ondernemen & marketing' zijn de vier P's van de marketingmix besproken en hoe je deze kan herkennen in de tekst. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het herkennen van de vier marketinginstrumenten, bijvoorbeeld bij opgave 195 of 213 uit de bundel.
63				

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	6	10%
II	45	71%
III	6	10%
IV	6	10%
	63	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 90% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.